

Agnieszka M. Sendur

Realizacja wymagań dotyczących kształcenia językowego na wyższych uczelniach na podstawie analizy wybranych przykładów

Implementation of Language Teaching Standards at Universities. A Sample Study

A b s t r a c t: The implementation of new regulations concerning language abilities of university students has sparked a discussion regarding the nature of university foreign language classes as well as effective methods of teaching. How, then, do the universities manage the expectations of the lawmakers concerning the level of foreign language fluency at different stages of university education and the knowledge of specialized vocabulary according to the studied discipline? Are (and if so, then how) those language skills verified? The following article attempts to answer those questions, on the basis of a study conducted in the academic years 2014/2015 and 2015/2016, concerning foreign language examinations in three types of universities.

Key words: foreign language classes, foreign languages center, foreign language exams, CEFR, ESOKJ, National Qualifications Framework

1. Wstęp

Wprowadzenie w 2011 roku przepisu, który narzucił studentowi obowiązek osiągnięcia określonych umiejętności językowych, spowodowało, że niektóre wyższe uczelnie musiały zweryfikować sposób nauczania języków obcych w swoich progach oraz rozliczania studentów z wymaganych efektów kształcenia. Chcąc dowiedzieć się, jak uczelnie poradziły sobie z nowymi wymogami oraz w jaki sposób realizują postawione przed nimi zadania, przeprowadzono na przełomie roku akademickiego 2014/2015 i 2015/2016 badanie dotyczące

lektoratów i egzaminów językowych w trzech typach uczelni wyższych. Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie wyników tego projektu badawczego.

2. Podstawy prawne i ich konsekwencje

W listopadzie 2011 roku weszło w życie Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. z dnia 24 listopada 2011 r.)¹.

Zgodnie z rozporządzeniem:

Osoba posiadająca kwalifikacje pierwszego stopnia:

„[...] ma umiejętności językowe w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego”.

Osoba posiadająca kwalifikacje drugiego stopnia:

„[...] ma umiejętności językowe w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego”.

Obowiązujące wcześniej standardy kształcenia również definiowały kwalifikacje absolwenta studiów wyższych w zakresie języka obcego i odwoływały się do poziomów ESOKJ (Rada Europy 2003), jednak formułowały te umiejętności w mniej kategoryczny sposób, stwierdzając, że „absolwent **powinien**² znać język na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy oraz umieć posługiwać się językiem specjalistycznym z zakresu...³, w stopniu koniecznym do wykonywania zawodu”⁴. Inną różnicą, która mogła mieć również wpływ na bardziej liberalne podejście uczelni do realizacji wymogów związanych z umiejętnościami studentów, była określona w dokumencie liczba godzin języka obcego. Być może podany limit godzin usprawiedliwiał brak możliwości zdobycia przez absolwenta kwalifika-

¹ Dalej w tekście odwołuję się do dokumentu jako KRK (Krajowe Ramy Kwalifikacji).

² Podkr. – A.M.S.

³ Tutaj dla każdego kierunku studiów wpisany jest zakres adekwatny do kierunku studiów.

⁴ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz.U. z dnia 13 września 2007 r.).

cji na odpowiednim poziomie i w związku z tym narzucony efekt końcowy w postaci określonego poziomu biegłości nie był traktowany tak rygorystycznie.

Wejście w życie nowego dokumentu prawnego w 2011 roku sprawiło, iż wyższe uczelnie zaczęły przywiązywać dużo większą wagę do poziomu nauczania języków obcych oraz do wymagań wobec studentów w tym zakresie. Skończyło się nauczanie języka głównego na poziomach najniższych, co do tego momentu było dość częstą praktyką w niektórych uczelniach mimo wielu lat obowiązkowej nauki języka w edukacji szkolnej.

Wprowadzenie nowego obowiązku stało się również przyczynkiem do dyskusji na temat tego, czego i w jaki sposób powinno się nauczać na lektoratach oraz jak należy weryfikować umiejętności studentów w zakresie języków obcych. Burzliwe debaty na ten temat, jak również na temat samych wymagań wynikających z KRK, odbyły się na konferencji „Przyszłość nauczania języków obcych na uczelniach wyższych” zorganizowanej na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie⁵ oraz na XXIV Konferencji Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Angielskiego IATEFL⁶. Obydwa wydarzenia pokazały, jak ważki i trudny jest to temat. Dyskusje w kręgach bezpośrednio zainteresowanych zagadnieniem wymogów KRK w zakresie języków obcych, jak i publikacje z tym związane (por. PARCZEWSKI 2015; LASON, ZAWADZKA 2015; TADEUSIEWICZ, LIGEZA 2014) kwestionują wykonalność samego przepisu prawnego. Jednak nie kontrowersyjność przepisu, a sposób wcielenia go w życie jest przedmiotem moich rozważań oraz przeprowadzonego badania.

To właśnie problemy zasygnalizowane podczas wymienionych debat oraz dyskusje na poruszone tematy, jak również osobiste borykanie się z wyzwaniami, jakie niosą ze sobą przedstawione wymagania, skłoniły mnie do przyjrzenia się, w jaki sposób różne uczelnie wyższe rozwiązują problem związany z osiągnięciem przez studentów wymaganych efektów kształcenia.

3. Projekt badawczy

3.1. Metodologia i pytania badawcze

Celem opisanego dalej badania była analiza stopnia i sposobu realizacji wymogów wprowadzonych przepisami prawa. Pytania badawcze, na które poszukiwano odpowiedzi, to:

---

⁵ Konferencja organizowana przez SJO UEK, 27.06.2015 r.

⁶ 18–20.09.2015 r. w Krakowie.

1. Czy, a jeśli tak, to w jaki sposób egzekwowany jest wymóg osiągnięcia przez studentów umiejętności językowych na poziomie B2?
2. Czy odbywa się nauczanie i sprawdzanie umiejętności językowych studentów w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla studiowanego kierunku studiów?
3. Jakie umiejętności językowe studentów są weryfikowane i w jaki sposób się to odbywa?
  - jak wygląda organizacja egzaminu z języka obcego na wyższych uczelniach?
  - jak skonstruowane są egzaminy z języka obcego na wyższych uczelniach?
  - w jaki sposób testowany jest język specjalistyczny?

Badanie zostało przeprowadzone w terminie: od lipca do września 2015 roku. Analizie poddano 42 uczelnie, w tym 19 uniwersytetów, 18 uczelni technicznych oraz 5 uczelni ekonomicznych, czyli wszystkie uczelnie wyższe wymienionych trzech typów wpisane do rejestru instytucji szkolnictwa wyższego w Zintegrowanym Systemie Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on⁷, działające w okresie przeprowadzania badania. Analiza dotyczyła porównania realizacji wymagań w zakresie języków obcych na studiach I stopnia w tych uczelniach.

Analizy dokonano przede wszystkim na podstawie informacji zamieszczonych na stronach internetowych. Przystudiowane zostały schematy i opisy egzaminów oraz przykładowe arkusze egzaminacyjne, tam, gdzie takowe były zamieszczone, regulaminy jednostek zajmujących się nauczaniem języków obcych na uczelniach, w których takie istnieją i są udostępnione, jak również sylabusy, zarządzenia i uchwały senatów. W przypadkach niektórych uczelni dane uzupełnione zostały informacją ustną przekazaną przez pracowników.

Spośród analizowanych uczelni w trzech nie istnieje w ogóle studium języków obcych⁸. Wspomniane trzy placówki to uczelnie techniczne. Nie ma w związku z tym żadnej informacji na temat nauczania i certyfikowania języków obcych w tych instytucjach. Spośród pozostałych 39 uczelni aż 6, mimo funkcjonowania w nich SJO, nie podaje do wiadomości wspomnianych informacji. Stąd zebrane dane i wyciągnięte wnioski dotyczą tak naprawdę maksymalnie 33 uczelni wyższych. Niestety, również wśród tych instytucji pewne informacje przedstawione są w dość lakoniczny sposób, co uniemożliwia wyciągnięcie pełnych wniosków. Informacje na stronach internetowych uczelni często są niepełne, niejednokrotnie są niespójne, a w wielu przypadkach po

⁷ <http://polon.nauka.gov.pl/> [dostęp: 1.07.2015].

⁸ W większości polskich uczelni wyższych międzywydziałowa jednostka zajmująca się nauczaniem języków obcych nosi nazwę Studium Języków Obcych. W niektórych obowiązująca nazwa to Centrum Języków Obcych lub Szkoła Języków Obcych. Szereg uczelni do nazwy dodaje przymiotnik identyfikujący jednostkę z uczelnią matką. W niniejszym artykule, w celu uproszczenia, odnosząc się do wymienionych jednostek, stosuję termin „studium języków obcych” (SJO).

prostu ich nie ma. Z braku spójności pomiędzy informacjami na poszczególnych podstronach tej samej uczelni można wnioskować, że część informacji jest przeterminowana, że nie została wprowadzona pełna korekta w momencie wprowadzanych zmian, bądź też że brakuje w tych jednostkach koordynacji działań w omawianym temacie. Przykładem niech będzie całkowity brak zgodności pomiędzy zamieszczonymi na stronach jednej uczelni przykładowymi arkuszami egzaminu kończącego lektorat z różnych języków, a opisem takiego egzaminu, który ma dotyczyć wszystkich egzaminów językowych w tej instytucji. Innym przykładem może być schemat egzaminu zatytułowany: *Egzamin z języka angielskiego ogólnego*, do którego dołączony jest opis, w którym pada stwierdzenie: „Egzamin sprawdza znajomość języka obcego specjalistycznego”. Należy nadmienić, że w tym przypadku ze szczegółowego opisu zadań nie wynika, iż miałyby to być egzamin z języka związanego z jakąkolwiek szczególną dziedziną nauki.

Jak więc widać, w niektórych przypadkach można wyciągnąć błędne wnioski na temat obowiązujących w danych uczelniach zasad i procedur. Staralam się jednak zminimalizować możliwość uwzględnienia błędów w wynikach badania poprzez dogłębny przegląd wszelkich dostępnych dokumentów i informacji.

Wnioski z przeprowadzonej analizy dotyczą głównie tego, czy realizowany jest wymóg poziomu B2 wynikający z efektów kształcenia, czy, a jeśli tak to w jakiej formie, nauczane i sprawdzane są „umiejętności językowe [studentów – A.M.S.] w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku [...]”⁹, czyli umiejętności w zakresie języka specjalistycznego, w jaki sposób sprawdzane są umiejętności językowe studentów oraz jak skonstruowany jest i co sprawdza egzamin kończący lektorat. Zakres badania został ograniczony do studiów I stopnia w analizowanych uczelniach.

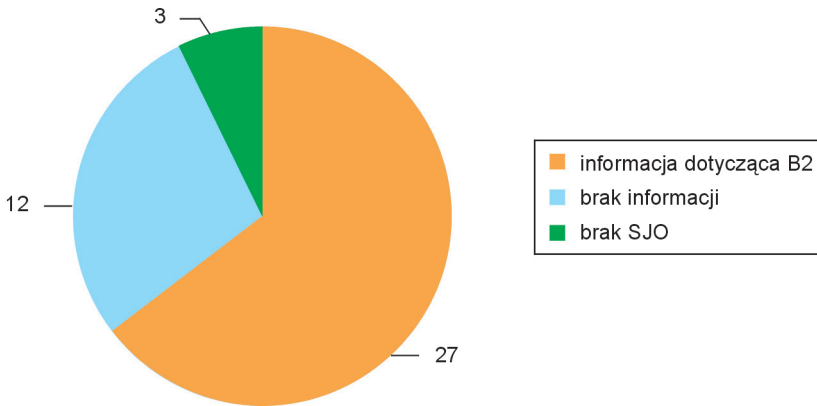
3.2. Analiza wyników badania

3.2.1. Wymóg dotyczący poziomu B2

Większość badanych uczelni jasno informuje na swoich stronach o wymogu posiadania umiejętności językowych na poziomie B2 w przypadku studiów I stopnia (27 badanych uczelni wyższych). 12 SJO nie podaje informacji doty-

---

⁹ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. z dnia 24 listopada 2011 r.).

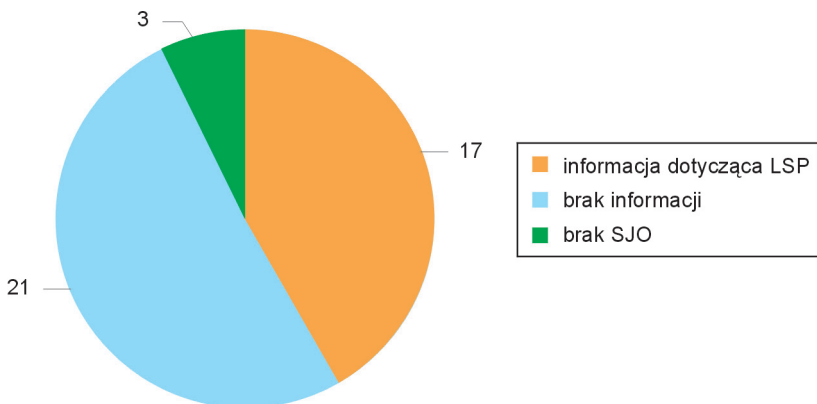

Wykres 1. Realizacja wymogu dotyczącego poziomu B2

czących wymaganego poziomu, lub też zawarte na ich stronach informacje są zbyt mało precyzyjne, by można było wyciągać konkretne wnioski. 3 uczelnie nie posiadają SJO, a co za tym idzie – brakuje na ich stronach wiadomości na temat wymagań dotyczących poziomu biegłości językowej.

3.2.2. Wymóg dotyczący znajomości języka z zakresu dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów

Informacja na temat wymagań dotyczących tzw. języka specjalistycznego jest obecna albo w opisie egzaminów na stronach uczelni, albo w sylabusach przedmiotowych. Poniższe dane dotyczą realizacji modułu języka specjalistycz-

Wykres 2. Realizacja wymagania dotyczącego języka specjalistycznego

nego w ramach lektoratów. Nie zawsze jest to jednoznaczne z obecnością tej odmiany języka na egzaminie uczelnianym.

Informację o nauczaniu i ewentualnym testowaniu języka specjalistycznego zamieszcza na swoich stronach w sumie 17 uczelni. Spośród nich jedna uczelnia techniczna informuje, że język specjalistyczny jest wymagany na niektórych kierunkach, a jeden uniwersytet daje studentom możliwość zdawania modułu specjalistycznego na egzaminie jako element dodatkowy, nieobowiązkowy. Aż 21 uczelni nie udostępnia żadnej informacji dotyczącej języka branżowego. Należy jednak podkreślić, że brak informacji na stronie internetowej nie jest równoznaczny z niezastosowaniem się do wymogu wynikającego z przepisów prawa. Jest możliwe, że uczelnia nie podaje tej informacji do publicznej wiadomości, ale realizuje wymagany element w toku studiów.

3.2.3. Sposoby weryfikacji umiejętności językowych studentów studiów I stopnia

3.2.3.1. Różne podejścia do egzaminu z języka obcego

Zgodnie z zebranymi danymi, w większości badanych uczelni wyższych student jest zobowiązany zdać egzamin z języka obcego bądź to na zakończenie lektoratu, bądź w dowolnym innym momencie trwania studiów I stopnia. Część uczelni tworzy własny standaryzowany egzamin certyfikujący – obowiązkowy dla wszystkich studentów lub nieobowiązkowy, odpłatny, wyłącznie dla chętnych. W niektórych uczelniach format egzaminu jest ściśle określony dla wszystkich kierunków studiów i dla wszystkich języków. W takim przypadku mamy do czynienia z dwoma sposobami przeprowadzania egzaminu – albo jest on przygotowywany i przeprowadzany wspólnie dla całego wydziału lub kierunku studiów przez lektorów uczących w danej jednostce, albo jest on przygotowywany indywidualnie przez lektora prowadzącego grupę lektoratową według odgórnych wytycznych i przeprowadzany przez nauczyciela uczącego daną grupę. Część SJO stosuje pewną demokrację w konstruowaniu egzaminów przez swoich lektorów, co daje się zaobserwować podczas analizy przykładowych arkuszy lub opisów egzaminów dla różnych kierunków studiów oraz dla różnych języków obcych.

Innym przykładem jest egzamin przeprowadzany przed rozpoczęciem lektoratu języka obcego. Jedna z badanych uczelni proponuje studentom nieobowiązkowy egzamin z języka ogólnego na poziomie B2+ przeprowadzany na początku studiów. Odpowiedni wynik (85%) uzyskany na tym egzaminie

zwalnia z obowiązku uczęszczania na lektorat, jednocześnie umożliwia takiemu studentowi skorzystanie z lektoratu innego języka.

3.2.3.2. Wspólny schemat egzaminu

Tam, gdzie uczelnia ma swój własny egzamin certyfikujący bądź też swoje własne egzaminy wewnętrzne opracowywane według określonego schematu, z reguły skonstruowane są one podobnie.

26 spośród badanych uczelni wyższych podaje na swoich stronach mniej lub bardziej dogłębną informację na temat swoich egzaminów. Zebrane dane pozwalają na wysunięcie szeregu wniosków.

Niektóre uczelnie zdecydowały się przeprowadzać egzamin kończący lektorat jako standaryzowany egzamin certyfikujący. O obowiązkowym egzaminie certyfikującym dla wszystkich swoich studentów piszą na swoich stronach 3 uniwersytety, 2 uczelnie techniczne i 2 uczelnie ekonomiczne, czyli 7 spośród 33 badanych jednostek. W 5 uczelniach (1 uniwersytet i 4 uczelnie techniczne) w momencie przeprowadzania badania wewnętrzny egzamin certyfikujący był w ofercie SJO, jednak nie był egzaminem obowiązującym wszystkich studentów. Ponieważ jest to egzamin dobrowolny, pobierana jest za niego dodatkowa opłata.

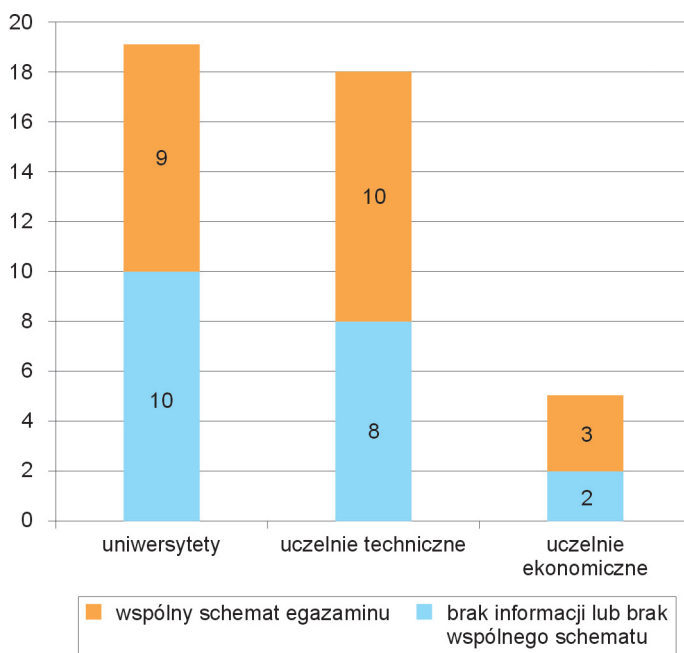
Egzamin kończący lektorat według wspólnego dla całej uczelni schematu przeprowadza 10 uczelni technicznych, 3 uczelnie ekonomiczne oraz 9 uniwersytetów, czyli łącznie 22 z 42 badanych uczelni. Wliczone zostały tutaj wymienione powyżej uczelnie przeprowadzające egzaminy certyfikujące, które są najbardziej rygorystyczną formą wspólnego dla całej uczelni schematu egzaminu. Od stałej formuły egzaminu zdarzają się jednak pewne odstępstwa. Przykładem może być wprowadzenie innego kształtu egzaminu dla studiów niestacjonarnych. W jednej uczelni technicznej jest on zdecydowanie krótszy (50%) od obowiązkowego egzaminu na studiach w trybie stacjonarnym. Oprócz mniejszej liczby zadań brak w nim także części sprawdzającej umiejętność tworzenia tekstu. W przypadkach dwóch innych uczelni studenci studiów stacjonarnych zdają obowiązkowy egzamin certyfikujący, natomiast na studiach niestacjonarnych nie ma takiego wymogu.

Ciekawym przedsięwzięciem jest egzamin językowy ACERT, certyfikowany przez Stowarzyszenie Akademickich Ośrodków Nauczania Języków Obcych SERMO. Certyfikat ACERT poświadcza znajomość języków obcych na poziomach od A1 do C1, a egzamin jest przeprowadzany według zasad przyjętych przez Stowarzyszenie. Wspólny dla wszystkich uczelni biorących udział w programie jest schemat egzaminu oraz kryteria ocen. Egzaminatorzy ze sto-

warzystzonych uczelni są przeszkoleni w ramach tworzenia i przeprowadzania egzaminów, metod walidacji testów oraz w zakresie rozpoznawania poziomu B2. Poszczególne jednostki natomiast tworzą arkusze dla swoich studentów we własnym zakresie, wpisując w określone ramy swoje własne treści.

Do czasu przeprowadzenia badania pierwsze kroki w kierunku organizowania w swoich progach standaryzowanego egzaminu certyfikacyjnego ACERT poczyniło już 6 uczelni technicznych, z tym, że kilka przeprowadza egzamin jako obowiązkowy, a pozostałe na zasadach dobrowolności. Różnica pomiędzy egzaminem ACERT, przeprowadzanym w różnych zrzeszonych uczelniach wyższych, polega również na proporcjach języka specjalistycznego i ogólnego ujętych w arkuszu. Jedna z uczelni przeprowadzających egzamin chełpi się tym, że wszystkie jego treści w tej instytucji kwalifikują się jako język specjalistyczny, podczas gdy w innych język branżowy stanowi tylko część egzaminu.

Wykres 3. Wspólny schemat egzaminu dla całej uczelni

W trakcie opracowywania zebranych w badaniu danych trwała rekrutacja przedstawicieli zainteresowanych uczelni na kolejne szkolenie SERMO. Patrząc na udostępnioną wówczas listę przedstawicieli uczelni wyższych zgłoszonych na udział w szkoleniu, temat cieszy się dużym zainteresowaniem.

3.2.3.3. Konstrukcja egzaminów lektoratowych

Zdecydowana większość egzaminów składa się zarówno z części pisemnej, jak i ustnej. Część pisemna to zadania sprawdzające umiejętności w zakresie sprawności czytania i słuchania, umiejętność tworzenia tekstu oraz znajomość gramatyki i leksyki. Różne są proporcje pomiędzy poszczególnymi częściami, różne też rodzaje zadań sprawdzających poszczególne umiejętności.

22 uczelnie posiadają w części pisemnej swoich egzaminów test, w którym badane jest rozumienie tekstu słuchanego. 24 egzaminy zawierają zadania sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem. Również 24 uczelnie mają w swoich testach egzaminacyjnych zadania sprawdzające znajomość gramatyki, a 23 sprawdzają znajomość słownictwa. 22 uczelnie wymagają od swoich studentów wykazania się sprawnością pisania. Różnice w wymaganej formie wypowiedzi na teście badającym umiejętność pisania są duże. Najczęściej występującą formą jest formalny lub nieformalny list lub e-mail, ale wśród przedstawionych rodzajów wypowiedzi pisemnej są również: wypracowanie, sprawozdanie, opowiadanie, rozprawka opiniująca, rozprawka typu za i przeciw, recenzja, wywiad, artykuł, opis, raport, notatka czy też ogólnie ujęty tekst użytkowy.

Część ustną egzaminu językowego organizuje 21 uczelni. Struktura egzaminu ustnego różni się znacznie pomiędzy uczelniami. Niektóre instytucje przeprowadzają egzamin w formie rozmowy dwóch kandydatów, gdzie indziej zdający odpowiada w pojedynkę. Czasami egzamin polega na przedstawieniu przygotowanej wcześniej prezentacji, kiedy indziej jest to rozmowa na temat przeczytanego tekstu, dyskusja pomiędzy dwoma zdającymi na zadany temat, odgrywanie ról lub autoprezentacja.

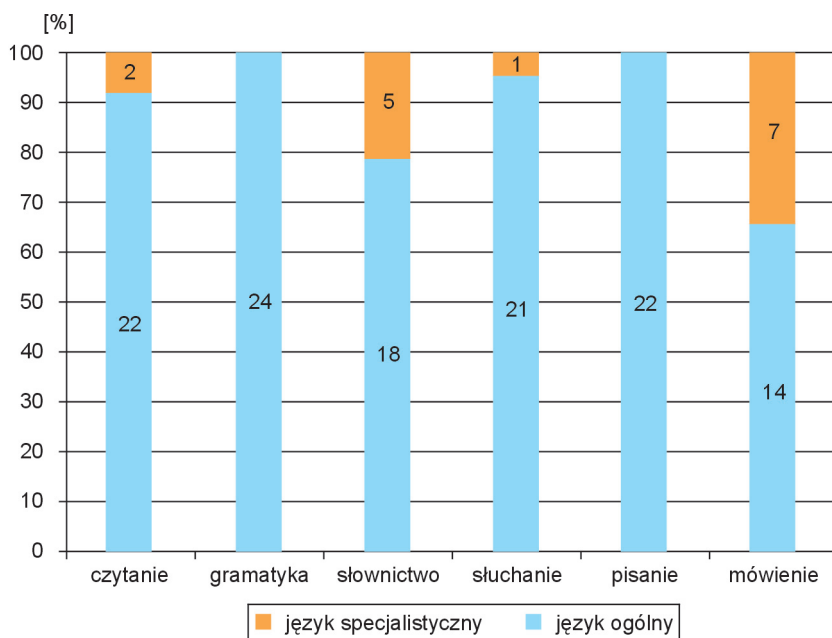
Mimo różnic w szczegółach budowy arkuszy egzaminacyjnych można stwierdzić, że większość uczelni podchodzi do swoich egzaminów w dość standardowy, schematyczny sposób, a testy egzaminacyjne w dużym stopniu przypominają swoją konstrukcją międzynarodowe egzaminy certyfikujące dla języka ogólnego lub akademickiego. Są jednak uczelnie, w których mają miejsce pewne odstępstwa od tej reguły. W jednej z nich egzamin na niektórych kierunkach nie ma w ogóle zadania sprawdzającego znajomość gramatyki. W egzaminie jednego z uniwersytetów pominięto test badający sprawność czytania oraz gramatyczno-leksykalny, w innym z kolei jest wręcz odwrotnie – egzamin składa się wyłącznie z tych dwóch elementów. SJO jednego z uniwersytetów przedstawia na swojej stronie szereg tzw. egzaminów programowych dla różnych kierunków studiów, na różnych poziomach zaawansowania z kilku języków. Tutaj daje się zauważyć absolutny brak korelacji pomiędzy poszczególnymi egzaminami. Można zaobserwować całkowitą dowolność w zakresie badanych sprawności, umiejętności, rodzajów zadań oraz konstrukcji egzaminu.

Zaskakującą obserwacją jest także drastyczna różnica w poziomie trudności pomiędzy przykładowymi arkuszami, które według opisu powinny być na takim samym poziomie ESOKJ.

3.2.3.4. Weryfikacja znajomości języka specjalistycznego

Znajomość języka specjalistycznego sprawdzana jest w różny sposób. Często tam, gdzie na egzaminie pisemnym sprawdzany jest język ogólny, tzw. moduł specjalistyczny oceniany jest albo na lektoracie w ramach zaliczenia, albo w części ustnej egzaminu. W jednej z analizowanych uczelni znajomość języka z zakresu dziedziny nauki właściwej dla studiowanego kierunku sprawdzana jest poprzez zaliczanie w każdym z czterech semestrów lektoratu tzw. lekturki. W tym wypadku chodzi o opracowanie fragmentu książki lub artykułu na temat związany z kierunkiem studiów i przedstawienie go lektorowi w określony przez niego sposób. Sporo uczelni wprowadza elementy języka specjalistycznego do egzaminu. Są też uczelnie, w których język specjalistyczny stanowi podstawę programu nauczania języka obcego i cały egzamin lektoratowy dotyczy znajomości właśnie języka specjalistycznego (patrz: egzaminy ACERT).

Tam, gdzie język specjalistyczny sprawdzany jest podczas egzaminu, jego umiejscowienie jest różne. Spośród uczelni, które posiadają w swoich egzaminach zadania na rozumienie tekstu słuchanego, jedna deklaruje, że sprawdzi w tej części między innymi znajomość języka specjalistycznego. Na dwóch egzaminach jest on badany poprzez zadania sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem. 23 egzaminy uczelniane sprawdzają znajomość słownictwa, z czego 5 bada znajomość leksyki z zakresu specjalistycznego. Nie znaleziono informacji, jakoby jakkolwiek uczelnia mierzyła znajomość leksyki specjalistycznej w ramach testu sprawności pisania. Zdecydowanie najczęściej znajomość języka specjalistycznego sprawdzana jest w części ustnej egzaminu. Taki sposób weryfikacji umiejętności dotyczących języka z zakresu dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku, deklaruje aż jedna trzecia uczelni z tych, które mają część ustną na swoim egzaminie.

Wykres 4. Zadania sprawdzające znajomość języka specjalistycznego

4. Podsumowanie

Podsumowując obserwacje poczynione na podstawie analizy udostępnionych danych, należy przede wszystkim stwierdzić, że w dobie Internetu tak istotne informacje jak programy kształcenia, wymagania, formy uzyskania zaliczenia czy informacje na temat egzaminów powinny być podane do wiadomości publicznej. Liczba uczelni wyższych, która nie przedstawia takich informacji na swoich stronach, jest zadziwiająca.

Krajowe Ramy Kwalifikacji nie różnicują studiów na stacjonarne i niestacjonarne. Oczekiwane efekty kształcenia są takie same bez względu na tryb studiów. Dotyczy to również umiejętności językowych, jakie powinien posiadać absolwent studiów wyższych. Najwyraźniej życie jednak weryfikuje to wymaganie, gdyż zdarza się, że uczelnie w innym miejscu stawiają poprzeczkę dla studentów studiów stacjonarnych, a w innym dla tych, którzy studiuje w trybie niestacjonarnym lub wieczorowym.

Można jednak stwierdzić, że większość uczelni dąży do ujednolicenia systemu nauczania i testowania języków obcych między innymi przez wprowadzenie ujednoliconych egzaminów. Zadbanie o to, by nauczać i sprawdzać „umiejęt-

ności językowe [studentów – A.M.S.] w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego¹⁰ na egzaminie ogólnouczelnianym przeprowadzanym dla wszystkich kierunków studiów obecnych na danej uczelni stwarza jednak spore problemy. Ujednolicenie formuły egzaminów spowodowało, że bez względu na specyfikę danego kierunku student jest przede wszystkim testowany w zakresie biegłości w języku obcym ogólnym, natomiast tzw. język specjalistyczny jest często ograniczony do fachowego słownictwa, które łatwiej sprawdzić na teście pisemnym niż kompetencje zawodowe w języku obcym, które być może powinny być sprawdzane w zupełnie innej formie (por. DOUGLAS 2000).

Bibliografia

- DOUGLAS D., 2000: *Assessing Languages for Specific Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- LASOŃ B., ZAWADZKA D., 2015: *Lektoraty języków obcych na uczelniach wyższych w aspekcie wielojęzyczności*. W: SREBRO M., TYPEK E., ZIELIŃSKA L. (red.): *Przyszłość nauczania języków obcych na uczelniach wyższych*. Kraków: Fundacja Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, s. 27–39.
- PARCZEWSKI P.W., 2015: *Dekonstrukcja Krajowych Ram Kwalifikacji – krytyczna analiza wpływu Krajowych Ram Kwalifikacji na poprawę jakości nauczania języków obcych w polskich szkołach wyższych*. W: SREBRO M., TYPEK E., ZIELIŃSKA L. (red.): *Przyszłość nauczania języków obcych na uczelniach wyższych*. Kraków: Fundacja Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, s. 81–96.
- Rada Europy, 2003: *Europejski Systemu Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*. Warszawa: Wydawnictwa CODN.
- TADEUSIEWICZ R., LIĞEZA A., 2014: *Wady i zalety wprowadzenia Krajowych Ram Kwalifikacji*. „Nauka”, nr 1, s. 43–57.

---

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. z dnia 24.11.2011 r.).